

ἄξιος ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ.) ἄξιους βόρ. ἰδιώμ. ἄξιγος Πόντ. (Τραπ.) ἄξιος σύννηθ. ἄξιος Κύπρ. ἄξιους βόρ. ἰδιώμ. ἄξιός Θεσσ. (Τζουμέρκ.) Πελοπν. (Τριφυλ.) Στερελλ. (Ἀράχ. Εὐρυταν.) ἄξιος Ἄνδρ. Ἀστνπ. Εὐβ. (Κονίστρ. Κύμ.) Θήρ. Θράκ. Κρήτ. Μακεδ. (Γκιουβ. Καστορ.) Μύκ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Νίσυρ. Πελοπν. (Αἶγ.) Σκῦρ. Σύμ. ἄξιος Κυδων. Λέσβ. Λήμν. Σάμ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Εὐρυταν.) Σκόπ. Σκῦρ. ἄξιος Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἄξιε Τσακων. ἄξε Τσακων.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἄξιος. Ὁ τύπ. ἄξιος καὶ παρὰ Γύπαρ. πρᾶξ. Β στ. 295 (ἐκδ. ΚΣάθα σ. 213) καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Α 2220 (ἐκδ. ΣΞανθοῦδ.)

1) Ἐπάξιος, ἀντάξιος κοιν. : Φρ. Ἄξιος ὁ μιστός σου! (εὐχή τῶν ἐπαιτῶν πρὸς τοὺς ἐλεοῦντας, ὅπως ὁ Θεὸς ἀνταμείψῃ αὐτοὺς ἐπαξίως τῆς ἀγαθῆς πράξεως, τὴν ὁποίαν ἔπραξαν). β) Ἐποικοδομητικός σύννηθ. : Φρ. Ἄξιο τὸ προσκύνημά σου! (εὐχή πρὸς ἐπιστρέφοντα ἐκ προσκυνηματος). 2) Κατάλληλος, ἀρμόζων, πρέπων σύννηθ. : Ἄξιο πρᾶμα ἔκαμες καὶ τὸ λές ἀκόμη σύννηθ. Ἄξιον φαεῖν ἔφασε τσαὶ τὸ φωνάζεις! Κύπρ. Ἄξιο καὶ δίκαιο, ἂν θὰ ῥήσῃ τούτῃ ὁ Θεὸς νὰ ζήσῃ Σίφν. Τοῦ εἴπῃ τ' ἄξα τον τοὶ τὰ προσκυμμένα του Λέσβ. || Φρ. Ἄξιος! ἄξιος! (ἐπιφωνεῖται πρὸς κληρικούς κατὰ τὴν χειροτονίαν ἢ πρὸς ἀναδόχους κατὰ τὴν βάπτισιν) κοιν. || Ἄσμ.

Χίλια καλῶς τὴ βρήκαμε τὴ σὺδροφιὰ τὴν ἄξα, ἀπὸν τὴν ἐπαινούσανε, ὅσοι κι ἂ δὴν ἐπράξα Κρήτ. β) Ἀξιόλογος, ἔξοχος, μέγας σύννηθ. : Φρ. Ἄξια ἡ χάρι σου! (εἰρων., μεγάλη σου ἡ χάρις!) 3) Ἰκανός, ἐπιδέξιος, ἐπιτήδειος κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Κοτύωρ. Σάντ.) Τσακων. : Ἄξιος ἄνθρωπος. Ἄξια γυναῖκα. Ἄξιο παιδί. Καλὴ κι ἄξια κόρη. Δὲν εἶναι ἄξιος γιὰ τίποτε! κοιν. Ἄξιος κ' ἐπιδέξος εἶν' αὐτὸς Θήρ. Ἄξιο ναι καὶ γιὰ κειονά χουνε τόσα ἀξία Κρήτ. Ἐγὼ μαι ἀξιώτερη παρὰ ἡ-ρ' ἀδερφή μου Πελοπν. Ἄξιος κ' εἶσαι τὴν τρίχα μου νὰ ἐγγίγῃς Κερασ. || Φρ. Ἐδῶ σ' ἔχω ἄξιο! (ἐμπρός, ἂν εἶσαι ἰκανός!) σύννηθ. || Παροιμ. Ἄξιος 'ς τὸ φαγεῖ κι ἀγλήγορος 'ς τὸν ὕπνο (εἰρων. ἐπὶ ὀκνηροῦ καὶ ἀνικάνου) ἸΒενιζέλ. Παροιμ. 22, 279. Οἱ ἔμορφες γυρεύονται κ' οἱ ἄξιες ἐπαινοῦνται (ἡ καλλονὴ προτιμᾶται τῆς ἀξίας) ἸΒενιζέλ. Παροιμ. 96, 60

Ἄξα ἡμουν κ' ἡκανά τα, | ἄξα ἡμουν κ' ἡσαζά τα (ἐπὶ τοῦ λίαν ἐπιτηδείου) Κρήτ. || Ἄσμ.

Ποιὸς εἶν' ἄξιους κι γλήγουρους νὰ τρέξῃ σὰ ζαρκάδι, τριῶν μερῶν περπάτημα τρεῖς ὥρες νὰ τὸ κάμῃ; Στερελλ. (Εὐρυταν.)

Ἐμεῖς ἄξιοι καὶ δυνατοὶ κι ἄσ' σὸν Κωσταντᾶν κάλλιοι Τραπ. Ἀντίθ. ἀνάξιος 1. 4) Ταχύς, γρήγορος Θεσσ. (Μηλ.) Κεφαλλ. Πελοπν. (Αἶγ.) : Τὸ μολάρι εἶν' ἄξιο Κεφαλλ. Ἄξο ἄλλογο Αἶγ. Αὐτὸς εἶναι ἄξιους ἄθρουπους, μπουρεῖ σὲ μιά μέρα νὰ πά' κι νὰ ῥε' 'ς τοὺ Βόλου μὴ τὰ πονδάρια Μηλ.

5) Δυνατός, ρωμαλέος Εὐβ. (Κύμ.) Ἡπ. Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. (Καστορ.) : Ἄσμ.

Μιά καλογραιὰ ἐγέννησεν ἐν' ἄξο παλληκᾶρι Κύμ.

ἀξιότη ἡ, Κεφαλλ. Κρήτ. Κύπρ. Κῶς Λυκ. (Λιβύσσ.) Πελοπν. (Ἀρκαδ. Κυνοῦρ. Λακων.) Σκῦρ. ἀξίότη Θράκ. (Διδυμότ.) Στερελλ. (Ἀράχ.) ἀξίότη Πόντ. (Κερασ.) ἀξιογίότη Πόντ. (Κερασ.) ἀξιοτήτα Κρήτ. Πελοπν. (Κυνοῦρ.) —L.Roussel Grammaire 303 ἀξίότητα Σκῦρ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἄξιος. Τύπ. ἀξιοτήτης καὶ ἐν Θησαυρ.

1) Ἰκανότης, δεξιότης ἐνθ' ἄν. : Δὲν ἔχει ἀξιοτή Ἀρκαδ. Εἶδαν τὴν ἀξιοτήν του κ' ἠφονήθηκάν του Λιβύσσ. Ἀξίότητα π' τ'ν ἔχεις, νὰ μὴ βασκαθῇς! Σκῦρ. Ἐχει ἀξιοτή τὸ παιδί

Κυνοῦρ. Εἶντα νὰ κάμῃς τοὺς π-παράδες ἐσού, σὰν ἔδῃς τόσην ἀξιοτήν! Κύπρ. Ἡ ἀξίότη σ' ἀπατοῦ θὰ φαίνεται Κερασ. Συνών. καὶ ἀντίθ. ἰδ. ἐν λ. ἀξία 3. 2) Ἐν τῇ συνθηματ. γλώσσῃ, ὕδωρ Θράκ. (Διδυμότ.)

ἀξιοτιμημένος ἐπίθ. Κρήτ. ἀξιοτιμημένος Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἄξιος καὶ τοῦ τιμημένος μετοχ. τοῦ ρ. τιμῶ.

Ὁ ἀξίως τιμημένος : Ἄσμ.

Τῇ σὺδροφιᾷ σας χαίρομαι τὴν ἀξιοτιμημένη, τὴν ἄξια καὶ τὴ φρόνιμη καὶ τὴ δεγεδισμένη.

Πβ. ἀξιοτίμητος.

ἀξιοτίμητος ἐπίθ. Κρήτ. ἀξιοτίμητος Κρήτ.

Ἐκ τοῦ μεταγν. ἐπίθ. ἀξιοτίμητος.

Ὁ ἀξίως τιμῆς. Πβ. ἀξιοτιμημένος.

ἄξι ἡ, Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀξίζω.

Ἀξία, τίμημα : Παροιμ.

Ἐν τῷ ἐν' ἡ ἄξις τοῦ ὀφτοῦ, | ἀμ-μά ν' ἡ παραπότησί του (ἐπὶ τοῦ μὴ τυγχάνοντός τινος, ὅπερ ἔπρεπε ἢ ἀνέμενε νὰ τοῦ δοθῇ καὶ παραπονουμένου μᾶλλον διὰ τὴν παράλειψιν παρὰ διὰ τὸ μὴ δοθῆν πρᾶγμα).

ἄξιμα τό, ἀμάρε. ἄξιμαν Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀξίζω.

Τὸ νὰ ἔχῃ τις ἀξίαν, τιμὴν.

ἀξίωμα τό, λόγ. κοιν. ἀξίωμαν Πόντ. (Κερασ. Οἶν. Χαλδ.) ἀξίγωμαν Πόντ. (Κερασ.) Πληθ. ἀξιώματα Α.Ρουμ. (Στενήμαχ. Φιλίππουπ.)

Τὸ ἀρχ. οὐς. ἀξίωμα.

1) Ἐξουσία, ἀρχή, βαθμὸς διοικητικὸς λόγ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Οἶν. Χαλδ.) : Ἐπροβιβάσθη σὲ ἀνώτερον ἀξίωμα λόγ. κοιν. Ἐδ' τρανὸν ἀξίωμα Χαλδ. 2) Ἐν τῷ πληθ. ἀξιώματα, ἡ ἐορτὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, (7 Ἰανουαρίου), κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ συγγενεῖς ἀξιώνουν (ἐπευφημοῦν) τοὺς μεμνηστευμένους καθίζοντες αὐτοὺς ἐπὶ προσκεφαλαίου ἢ τάπητος καὶ λαμβάνοντες τὰς τέσσαρας ἄκρας σηκώνουν αὐτοὺς εἰς ὕψος τρεῖς ἐπιφωνοῦντες ἄξιος! ἄξιος! Α.Ρουμ. (Στενήμαχ. Φιλίππουπ.)

***ἀξιωμαδά** ἡ, ἀξιουμάδα Λυκ. (Λιβύσσ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. ἀξίωμα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -άδα (Ι).

Ἀξία, ἰκανότης : Χὰν εἶδιν ἡ καραβουκύρις τοῦ πιδιοῦ τὴν ἀξιουμάδα, ἡγκάλιασιν κ' ἠφίλησιν του (ἐκ παραμυθ.) Συνών. καὶ ἀντίθ. ἰδ. ἐν λ. ἀξία 3.

ἀξιωμάρα ἡ, Πελοπν. (Γορτυν. Λάστ.) ἀξιουμάρα Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀράχ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. ἀξίωμα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -άρα.

Ἀξία, ἰκανότης ἐνθ' ἄν. : Δὲν κοιτᾷς ἐκεῖ τί ἀξιωμάρες ἔχει αὐτὴ ἡ γυναῖκα; παίρνει ξύλα 'ς τὴ ράχι της καὶ κάμνει κι ἄλλες δουλειᾶς Γορτυν. Ἡ ἀξιουμάρα του δὲν μολογείται! Ἀράχ. Μὲ τ'ν ἀξιουμάρα τ' αὐτὸς τὰ καταφέρν' οὐλα μαναχὸς τ' Αἰτωλ. Συνών. καὶ ἀντίθ. ἰδ. ἐν λ. ἀξία 3.

ἀξιωματικός ὁ, λόγ. κοιν. καὶ δημῶδ. Πόντ. (Ἀμισ.) ἔξιωματικός Θεσσ. Θηλ. ἀξιωματικίνα Μακεδ. (Κοζ.)

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἀξίωματικός.

1) Ἐπίσημος, ὑψηλῆς περιωπῆς ἄνθρωπος Πόντ. (Ἀμισ.)

2) Ὁ ἐν τῷ στρατῷ ἢ τῷ ναυτικῷ κατέχων ἀξίωμα, βαθμὸν διοικητικὸν λόγ. κοιν. : Ἀξιωματικὸς τοῦ στρατοῦ -τοῦ ναυτικοῦ - τῆς χωροφυλακῆς κττ.

